

EPITAFIUM I MELHUS KIRKE. OG SLEKTEN LINDVED I NORGE

Fra Gerhard Schønnings besøk i Melhus kirke siteres (1):

"Ved den søndre Siide af Indgangen til Choret, staaer et Epitaphium som
K a r e n, A n d e r s H e l k a n d t s, har ladet sætte,
over sine Forældre og Børn". ("Børn" skal vel være "Søskende", se senere)

Dette "Epitaphium" hang i gammelkirka i Melhus, Det blev ikke flyttet over til nykirka, da den gamle middelalderkirka blev revet i 1890.

"Eldre folk i bygda visste å fortelle at det hadde hengt ei tavle på veggen i gammelkirka
Men i nykirka var den ikke kommet og mange tenkte på hvor den var havnet.
Bare noen få visste at den var satt unda på - Søndre Melhuus gård".(3)

Her stod tavla til 1899.

Nord for Melhus, på den andre siden av Trondheimsfjorden ligger Leksvik med sin Middelalderkirke fra 1667.

Fra ombyggingen i 1860-årene heter det:

"Altertavla fra kirkens første år blev tatt ned og spredd ut over bygda" (2)

Fra reparasjonene i 1880-1890-årene hitsettes:

"Den eneste større reparasjon i disse åra var koppertekkingen på tårnet. Prosten har med tilfredshet notert at dette var fullført da han visiterte i 1892. Det er dette arbeidet

årstallet 1891 på tårnfoten minner om. Mester for det var M.O. Günter fra Trondheim"(2)

Den var under reparasjon og oppussing i 1850-årene, at den gamle altertavle blev revet ut. På alterbordet ble satt et kors som stod nakent og rett mot en bakenforliggende dør mot sakristiet. Sogneprest Lars Wormdahl mente i 1899 at en ny altertavle burde anskaffes.

Han tok dette op med sogneprest Ulstad i Melhus, som mente at det vilde bli svært dyrt med ei ny altertavle og Ulstad anførte:

"Derimod har vi i Melhus en noget mindre og fuldkommen saa, ja mere smagfuld Altertavle staaende. Hvilken Kirke den har tilhørt, ved jeg ikke. Men den maatte dog vel tillades overladt til eder, naar der søges derom, og den kunde sikkert blive smuk naar den i Lighed med vor i Melhus og Alstadhaug Menigheds i Skogn blev hvidlakeret med rigt forgyldte Zirater".(2)

Da man i Leksvik fikk høre fra sognepresten i Melhus at denne tavle var flyttet ut av en gammel kirke dersteds og at den kunde fåes tilkjøps for 200 kroner blev det besluttet at man skulde skaffe seg denne.

" Tavla fra Melhus kom så til Leksvik. Den vakte litt forbauselse for den gikk ned i spiss og var ikke egnet til å stå på et alter Den hadde to billedfelter. Øverst var det et med engelen ved Jesu tomme grav. Hovedfeltet var et maleri av den Korsfestede med en familie i 1600-tallsdrakter stående ved foten. Selve treskurden var meget god, og stafferingen hadde vakre, men noe slitte farver. Familien bestod av en mann i fornem borgerlig drakt med 4 sønner og en kvinne med 4 døtre og tydeligvis sin mor ved siden av seg." (2)

" Wordahl og tilsynet i Leksvik blev mektig skuffet over handelen, Omsider blev de klar over at det var ikke ei altertavle de hadde kjøpt, men ei minnetavle, som hadde hengt på en kirkevegg." (3)

"Familiebildet blev tatt ut av ramma. I stedet plaserte en nattverdsbildet fra den kasserte altertavla" (2)

Foten ble fylt ut så tavla kunde stå på alteret. Den blev kvitmalt med gyldne sirater.

"Tavla kom til å ta seg praktfullt, og den blev godt mottatt ved påskegudstjenesten i året 1900".(3)

Ved kirkerestaureringen i 1952 viste det seg, etter at overmalingen av tavla med kritt og guld var fjernet, at de gamle barokkfarvene var godt bevart
 " Konservatoren (Ola Seter) hadde mange lovord når det gjaldt treskjæringa og stafferinga på altertavla

Da overmalinga var fjernet fra medaljongen i nederste felt, kom den gamle nesten utvaskede innskriften fram igjen:

Det var da naturlig å spørre om Melhus kirke hadde hatt noe epitafium fra 1600-tallet.

Og det hadde den. Gerhard Schøning ga her svaret i reisebeskrivelsen sin. Og ved hjelp av notisen hans og analogien med andre epitafiinnskrifter, lyktes det å tyde innskriften slik:

Denne Taffle Haffuer Er: Qinde Karen Anders Helkandts Ladit Opsætte Gud til ære Kierken Til Prydelse Och Hendis S. Forældre Och Søgende Som Her er Begraffuet Til Ihukommelse. (Er = erlige, S = Salige)".(2)

Dette var altså den tavla som borgermester Anders Helkands hustru Karen Hansdatter lot sette opp i Melhus kirke. Far hennes var fogd over Orkdal og Gauldal fra sist på 1500-tallet, og bodde på Øye i Melhus. Han het Hans Lauritsen og kona Anne Ludvigsdatter. Innskriften står på altertavla i Leksvik den dag idag (1999).

Vitenskapsmuseets antikvarisk avdeling anfører som tilvekst i 1950, sak 16923:

" Epitafium malt på tre, med bilde av ukjent prest med familie. I bakgrunnen den korsfestede Frelser, i forgrunnen til venstre presten selv, en middelaldrende mann med lyst hår og skjegg. Hendene er lagt mot hverandre og strukket frem i bønn. I forgrunnen til høyre to kvinneskikkelser som må representere hans to hustruer, begge ens kledd med hodelin, krave og drakt som var vanlig i senere del av 1600-tallet. Den ene kvinnen synes å være eldre og kunne antas å være enken etter embedets tidligere innehaver. Den yngre synes å være mor til barna, ialt 8, fire sønner som kneler foran faren, fire døtre som kneler foran de to prestefruer, alle med hendene samlet i bønn.

Prestens ansikt er det eneste som

kan sies å ha karakteren av portrett, gjengitt med karakteristiske trekk, men forøvrig viser framstillingen av personene liten kunstnerisk evne. Langs kantene, hvor det vel opprinnelig har vært en ramme, mangler bemalingen i en bredde av 4-5 cm. Treplaten som er sammensatt av tre omtrent jevnstore bord, er 70 x 89 cm

Innbrakt fra fotograf Schrøders forretning (i 1950), hvor den har vært oppbevart i 18-20 år (d.v.s. fra ca 1930). Den blev i sin tid innlevert av en byggmester Günther, som senere er avgått ved døden. På baksiden er med blyant skrevet "Epitafium fra Melhus".

Ifølge meddelelse fra sognepresten i Leksvik 14/3-51 ble epitafiet med den alterliknende ramme i sin tid innkjøpt til Leksvik kirke fra Melhus. Rammen ble satt opp som altertavle i Leksvik kirke, men selve epitafimaleriet ble tatt ut og erstattet med et alterbilde. Det er dette epitafimaleri som er kommet i Museets besiddelse, mens resten av epitafiet fremdeles anvendes som altertavle i Leksvik kirke."

Sitat slutt.

I Museet blev det plassert i "Kirkehistorisk avdeling" med etiketten:

"Ukjent prest fra Melhus"

Det var altså byggmester M. O. Günther fra Trondheim, som i 1891 utførte koppertekkingen av tårnet på Leksvikkirka, som hadde tatt vare på tavla med "Fogdefamilien" og senere ca 1930 levert den til Schrøder.

Jeg lot i 1997 altertavlen i Leksvik kirke fotografere, og med noe hjelp blev nadverdsbildet fjernet og erstattet med det opprinnelige maleri av fogden og hans familie. Dertil har jeg latt epitafiet få tilbake sin antatte trekantform nederst. Forhåpentlig er det nå brakt tilbake til sin opprinnelige form.

Vitenskapsmuseet ble informert ved mitt brev av 6.1.98 vedlagt fotos.

Fra brev fra NTNU av 20.januar 1998 ved professo Kalle Sognes siteres:

"Vi setter derfor stor pris på at De på denne måten har kunnet supplere vår kunnskap. Ikke minst finner vi montasjen av det lille bildet vi har sammen med tavlen som er i Leksvik kirke, å være av stor interesse."

Slektsnotat

Hr Jon Jonsson var sogneprest i Orkdal fra 1617 til 1644. Han er en av mine aner.

En av hans døtre Dorthe Jonsdatter f kr 1615 blev gift med hans etterfølger

hr Steen Hansen f 1608 d 1671

Mye tydet på at Steen Hansen var sønn av fogden Hans Lauritsen f kr 1550, d kr 1613 som bodde på Øye i Melhus, tidligere fogd i Orkdal, Gauldal og Herjedalen, og Anne Ludvigsdatter f kr 1560, død 1601.

Problemet var at Anne var død i 1601 og Steen født i 1608. Epitafiet avslørte imidlertid

at fogden hadde vært gift to ganger og gav mulighet for Steen i annet ekteskap. Steen Hansen var fadder da Karen Hansdatter (datter av fogden) og Anders Helkands datter Riborg blev døpt i 1634. Karen og Steen var da antagelig halvsøsken. Navnebruken i de to familier er også svært lik.

Steen Hansens barn:

1. Øllegaard Steensdatter Lindved f kr 1650 , levde enda i 1720 (5)
g m sogneprest til Nærø Christopher Poulsen Resen f kr1648, d 1703.

Barn:

Poul, Dorthe, Steen, Hans, Anna, Margretha, Maren Helena
Dorthe Steensdatter Resen blev gift med Ole Pedersen Broch, res kap Vefsn fra 1703

I Familieskatten for 1675 oppføres i Orkdal:

"Hr. Claus Jensen (Parelius) med sin hustru og boende hos seg Øllegaard Steensdatter"
Denne Øllegaard oppholder seg følgelig hos sin søster og svoger i Orkdal.

I Familieskatten for 1676 oppføres i Orkdal:

Hr. Claus Jensen uten Øllegaard

I Familieskatten for 1675 oppføres i Nærøy:

Hr. C.P, Resen uten hustru

I Familieskatten for 1676 oppføres i Nærøy

Hr. C.P. Resen med hustru (Øllegaard Steensdatter Lindved)

Sogneprest til Nærø Christopher Poulsen Resen og Øllegaard Steensdatter Lindved ga to av barna sine navnene Dorthe og Steen. samme navn som foreldrene til Steen Hansen hadde.

Jeg mener herav å kunne slutte at Øllegaard Steensdatter Lindved var datter av Steen Hansen som følgelig er stamfar for slekten Lindved, uten selv å nytte navnet Lindved.

Lindved finns som stedsnavn på tre steder i Danmark: I Stenløse sogn ved Odense på Fyn, og i sognene Rårup og Sindbjerg i sørøstre Jylland. Det kan nevnes at i årene 1595-1606 var det i Vik i Sogn en prest ved navn Christen Lauritsen Lindved, som var fra Jylland.

2. Nils Steensen Lindved f kr 1640, død 1718 (6)

Kroholder i Nerviksjøra, Orkdal i 1688, Gammel Ostindiafarer

Barn: Dorethe Nilsdatter Lindved f kr 1675

Cornelius Nilsen Lindved f kr 1678. Toller i Drøbak i 1718

Karen Nilsdatter Lindved f kr 1683 d 1716 g m Lars Larsen Glasmager

Hans Nilsen Lindved ??

Antatt sønn Åge Hansen Lindved f 1715. Klokker i Sparbu 1760-1770

Ove Nilsen Lindved f.1683 d 1716 Postmester i Arendal

Jens Ovesen Lindved f kr 1715

Ove Jensen Lindved f kr 1753 i Arendal. Skipsfører

Ove Ovesen Lindved f kr 1794

Hanne Ovesdatter Lindved f kr 1798

Jacobine Ovesdatter Lindved f kr 1802

Mathilde Ovesdatter Lindved f kr 1804

Helene Maria Jensdatter Lindved f kr 1767

Jacob Jensen Lindved f kr 1757. Coffardikaptein

Steen Nilsen Lindved født kr 1695, død 1754. Klokker i Sparbu 1720-1730.

Ved Folketellingen i 1865 finner vi Jacobine Ovesdatter Lindved , jomfru 63 år, Arendal
Og Mathilde Ovesdatter Lindved , jomfru 61 år, Arendal

Ved Folketellingen i 1900 finnes ingen ved navn Lindved, og dette slektsnavn har da opphørt å være i bruk

Fra Arendal Kunstforenings historie:

"I dette året (1976) begyndte gjenoppføringen av det Lindvedske hus.-----Den første eier av huset var Ove Nilsen Lindved (1683-1716), som var byens første postmester"

3. Cathrine Steensdatter f kr 1645 i Orkdal (7)

g m oberst Christen (Hansen ?) Blix f kr 1640

Barn: Dorothea Cathrine, Steen, Hans, Jonas, Margrethe, Christen

4. Kirsten Steensdatter f kr 1641 i Orkdal, d 1722 (8)

g m sogneprest i Orkdal Claus Jensen Parelius f 1620, d 1684

Barn: Jens, Steen, Hans, Cornelius, Maren, Anders, Kirsten, Dorette, Gjertrud

Hans er stamfar til Alexander Kielland

5. Riborg Steensdatter f kr 1642 i Orkdal (9)

g m løytnant Cornelius Hansen Paus f kr 1645, d 1682

Barn: Dorthe, Sophie, Ingeborg

6. Jon Steensen (10) som ikke er kjent, men som har en antatt datter

Anne Jonsdatter Lindved f kr 1680

NOTER

1)Gerhard Schønning: "Reise som gennem en deel af Norge i de år 1773, 1774,1775"
andet Bind, side 231

2)Johan B. Rian. Leksvik kirke 300 år. Utgitt av Leksvik menighetsråd 1970

3)Melhus kirke - 100 år. 1892-1992. Utgitt av Melhus menighetsråd i 1992

5)S. H. Finne-Grønn: Legatslekten Broch (Oslo 1927), side 2

5)E. B.:Stamtavle over Slægten Bernhoft (Christiania 1885), side 246

5)Per Seland: Resen-slektene i Norge NST XXXIII, side 168

6)Mathias Skaanlunds Autobiographi. Historisk tidsskrift første rekke side 183

7)Cand. jur. Henning Sollid: Blix'erne av Jemtland NST III, side 61, nevnt side 99.

Uten at hennes slekt kjennes.

7)Norsk Biografisk Leksikon, bind II side 28.

Uten at hennes slekt kjennes.

7)Ruth Midttun: Om oberst Sten Christensens Blix's herkomst NST V s 330

7)Ruth Midttun: . Noen opplysninger om slektene Herdal og Blix. NST VII side 354

7)Ruth Midttun: Suplerende opplysninger om slektene Blex, Herdal o. fl. NST VIII s 252

7)Terkel Klevenfeldt: "Stifts Relationer om Adelige i Danmark og Norge NGP s 40, n s 59

8)Statsadvokat Nils Parelius: Hr. Steen Clausen Parelius i Sorø og hans efterslekt i Danmark og Norge, NST XI side 165, nevnt side 168

8) Statsadvokat Nils Parelius: Borgundslekten Parelius NST XIV side 289, nevnt side 298

9) Orkdalsboka III - 1. side 95, 96

10)Orkdal kirkebok: Anno 1706. Gift . Sk Oluf Arnsøn & Anne Jonsdatter Lindved

[Tilbake til min HOVEDSIDE](#)